

„Profile osobowości u osób rozpoczynających leczenie z powodu uzależnienia od alkoholu a wybrane wskaźniki efektywności terapii”

Barbara Bętkowska-Korpala, dr n.hum.

Zakład Psychologii Lekarskiej

Katedry Psychiatrii Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum,

31-501 Kraków, ul. Kopernika 21a,

email: bbetkowska_korpala@cm-uj.krakow.pl

Wstęp:

Osobowościowe wskaźniki problemowego używania alkoholu i gorszych efektów terapii uzależnienia związane są z wysokim poziomem Neurotyzmu, a niskim poziomem Sumienności i Ugodowości. Znajomość czynników osobowości, obok innych predyktorów pozwala na ukierunkowanie procesu leczenia oraz optymalizację jego efektów. Celem badania jest analiza osobowości osób z rozpoznaniem uzależnienia od alkoholu oraz jej związek z wybranymi wskaźnikami leczenia.

Materiał i metodyka:

Przebadano 977 osób (76% mężczyzn i 24% kobiet), średnia wieku 42 lata.

Badania przeprowadzono w pierwszym miesiącu od zgłoszenia się do terapii, w 12 placówkach leczenia uzależnień na terenie Polski. Kryterium kwalifikacji do grupy było rozpoznanie zespołu uzależnienia do alkoholu, zgoda pacjenta na badania oraz możliwość przeprowadzenia badań testowych.

Zastosowano Arkusz Diagnostyczny - wypełniany przez specjalistów (oceniał nasilenie objawów uzależnienia oraz inne predyktory leczenia takie jak: obciążenie rodzinne alkoholizmem, wiek, zatrudnienie, bycie w stałym związku) oraz Inwentarz NEO-PI-R McCrea i Costy, twórców modelu osobowości Wielkiej Piątki, w polskiej adaptacji J. Siuty.

Rezultaty:

W całej badanej grupie nie zaobserwowano średnich odchyłeń czynników osobowości oraz ich składowych od normy populacyjnej. Dlatego też na podstawie głównych pięciu czynników zastosowano metodę aglomeracji i metodę k-średnich, która wyłoniła dwa skupienia. Pierwsze skupienie obejmujące 578 osób (59%) okazało się być zgodne z wynikami badań w różnych populacjach, stwierdzających znaczenie wysokiego poziomu Neurotyzmu i niskiego poziomu Sumienności u osób problemowo używających alkohol. Drugie skupienie dotyczyło 398 osób (41%), które uzyskały wyniki w normie populacyjnej w zakresie pięciu podstawowych czynników osobowości. Następnie analizowano różnice pomiędzy wyłoniłymi grupami względem innych predyktorów leczenia. Test U-Manna-Whitneya wskazał, że osoby z pierwszej grupy, w odniesieniu do osób z drugiej grupy, mają bardziej nasilone objawy uzależnienia (kryterium 2,3,5 wg ICD-10) i są młodsze, a analiza Chi-kwadrat Pearsona pokazała, że częściej są obciążone historią alkoholizmu w rodzinie i nie pracują zawodowo. Nie zaobserwowano istotnych różnic w zakresie płci, wykształcenia i posiadania stałego związku.

Wnioski:

W badanej grupie, cechy osobowości, u ponad 40% pacjentów, mieszczą się w normie populacyjnej, a więc u nich osobowość może być istotnym czynnikiem wspomagającym leczenie uzależnienia. U prawie 60% pacjentów osobowość może niekorzystnie wpływać na rokowanie zwłaszcza, że dodatkowo są to osoby obciążone większym ryzykiem innych wskaźników obniżających efektywność leczenia.